

TANÁROK AZ EGYHÁZI ISKOLÁKRÓL†

Az Oktatáskutató Intézet 1992 júniusában kérdőíves felmérést végzett az általános iskolákban és gimnáziumokban tanító pedagógusokat reprezentáló mintán. A felmérés során több aktuális kérdésről – az egyházi és magániskolák működéséről, a volt egyházi ingatlanok visszaadásáról és a vallás- illetve hittanoktatásról – kértük a tanárok véleményét.

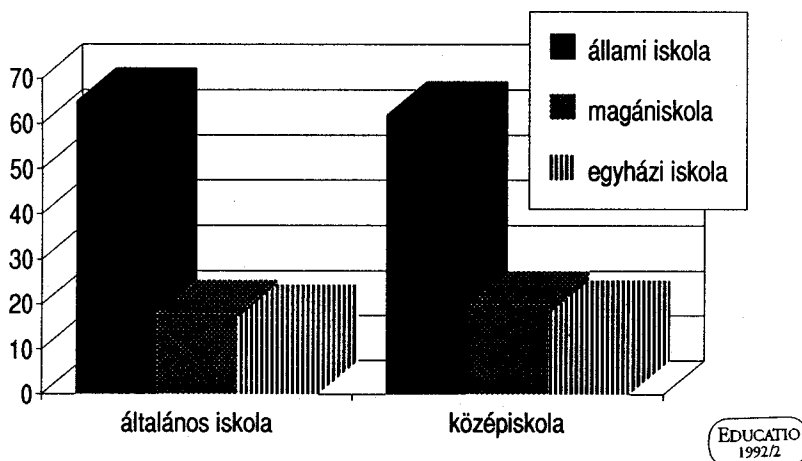
Az iskolák tulajdona

Az iskolarendszer pluralizálódásával és a tulajdonformák megváltozásával egyidejűleg az állami iskolák domináns szerepe – mind az általános, mind a középiskolákat tekintve – megváltozott, sorra alakulnak a magán-, alapítványi és egyházi iskolák. Ezt a folyamatot a felmérés során megkérdezettek túlnyomó többsége (93%) örömmel fogadja.

A vizsgálat során arra is kíváncsiak voltunk, hogy az egyes iskolatípusokon belül a pedagógusok milyen tulajdoni arányokat tartanának a legmegfelelőbbnek. A válaszolók, mind az alapfokú, mind pedig a középfokú képzésben, továbbra is az állami iskolákat látnák szívesen többségben (bár jóval alacsonyabb arányban, mint ahogy az a jelenlegi struktúrában létezik), a nem állami iskolák közül pedig a magán- (alapítványi) illetve egyházi iskolákat közel azonos arányban tartanák kívánatosnak.

1. ÁBRA

Az általános és középiskolák tulajdonviszonyaiban helyesnek tartott arányok (százalékos megoszlás)

† A kutatás a Vallás-egyház-iskola Magyarországon című OTKA kutatás keretében készült. A kutatási koncepciót és a kérdőívet Szigeti Jenő és Szemerszki Mariann állították össze.

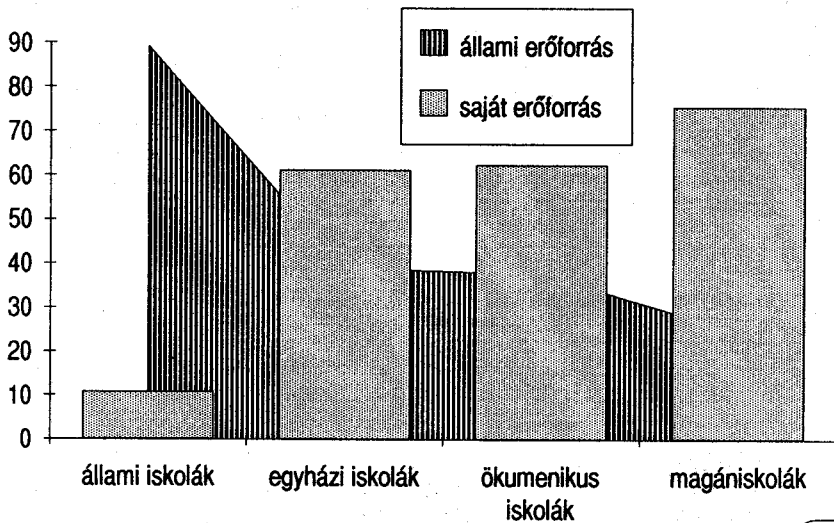
Az iskolák finanszírozása

A tulajdonrendezés, a tulajdonosváltás felszínre hozhatja az iskolák finanszírozásával kapcsolatos kérdéseket is: Ki finanszírozza az iskolát? Szükség van-e állami támogatásra a különböző tulajdonformájú iskolák esetében, és ahol szükség van rá, ott milyen mértékben?

A megkérdezettek több, mint fele még az állami (vagy önkormányzati) tulajdonú iskolák esetében is szükségesnek tartja a saját erőforrások bevonását, s csupán 44%-uk vélte úgy, hogy ezeket az iskolákat teljes egészében közpénzekből kell fenntartani. Az ennek megfelelő arány az egyházi, az ökumenikus és a magániskolák esetében alig 1–2%. Az állami támogatások kívánatos arányát az egyes iskolatípusok esetében a 2. ábra szemlélteti.

2. ÁBRA

Az állami és saját erőforrások kívánatos aránya a különböző tulajdonú iskoláknál

EDUCATIO
1992/2

Az egyházi ingatlanok visszaadása

A közelmúlt egyik legélénkebb politikai vitája az egyházi ingatlanok visszaadása körül zajlott. Az oktatásban dolgozók alig egyötöde helyesli, hogy az egyházak a jelenleg oktatási intézményként működő volt egyházi ingatlanokat visszakapják, s hasonló arányban vannak azok, akik nem értenek egyet ezzel. A megkérdezettek túlnyomó többsége – közel kétharmada – az egyházi ingatlanok visszaadását egyedi mérlegelés tárgyává tenné, s bizonyos esetekben pártfogolná, míg máskor ellenezné azt.

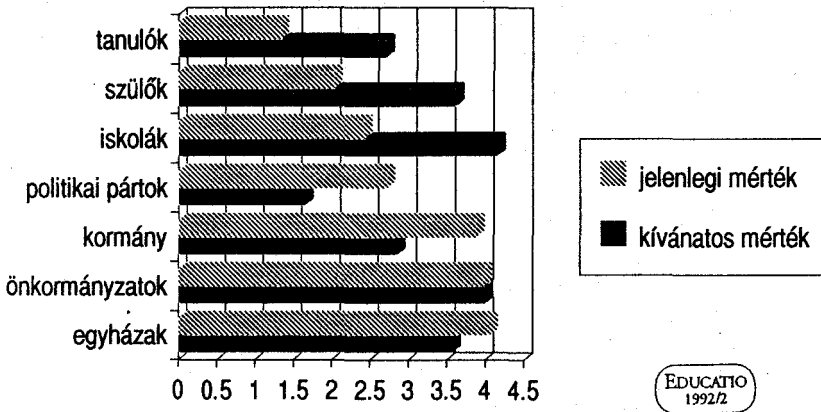
Ki döntsön a visszaadás kérdéséről?

A megkérdezett pedagógusok szerint az egyházi ingatlanok sorsáról szóló döntésekbe jelenleg leginkább az egyházaknak, az önkormányzatnak és a kormánynak van beleszólása (lásd a 3. ábrát). Míg azonban a kérdezettek e három főszereplő közül az önkormányzatok jelenlegi súlyával többé-kevésbé elégedettek, addig a döntések során az eddigienél valamivel

kisebb szerepet szánának az egyházak véleményének, s kifejezetten nem kívánatosnak tartják a kormány ezzel kapcsolatos tevékenységét. A korábbinál nagyobb figyelmet kellene fordítani az iskolák véleményére és az eddiginél jobban oda kellene figyelni a szülők és a tanulók érdekeire is.

3. ÁBRA

A különféle szervezetek beleszólása az iskolák visszaadásáról szóló döntésekbe

Ki költözzön?

A volt egyházi iskolák visszaadása gyakran hosszadalmas folyamat. Mindeközben az iskolának működnie kell, amelyre több megoldás is kínálkozik. Éppen ezért kíváncsiak voltunk, hogy ebben az átmeneti helyzetben a pedagógusok mely megoldásokat tartanák a legmegfelelőbbnek.

I. TÁBLA

*„Ha egy iskola épületét visszakapja az egyház, akkor Ön szerint mi a legjobb megoldás?”
(a válaszok százalékos megoszlása)*

az önkormányzat biztosítson az egyházi iskolának másik épületet cserébe	44
az állami iskola új épületbe költözzön át	32
ugyanabban az épületben párhuzamosan működjének állami és egyházi osztályok	22
az iskolaépületet az egyházi iskola kapja meg, függetlenül attól, hogy mi lesz az állami iskolával	1
nem tudja	1

A táblázatból kitűnik, hogy a pedagógusok túlnyomó része fontosnak tartja az állami iskolák működőképességének fenntartását, sőt, a megkérdezettek kétharmada teljes mértékben vagy legalább részben jogosnak tartja az állami iskolák igényét arra, hogy a korábban megszokott épületben működjének, s csupán egyharmaduk véli úgy, hogy új épületet kellene biztosítani számukra. Ennél valamivel nagyobb számban vannak, akik az egyház tulajdon iránti igényeit nem a régi iskola visszaadásával, hanem egy új épület rendelkezésükre bocsátásával képzelnék

el. A "tisza világi" és "tisza egyházi" iskolák kialakításánál kedvezőtenebb a "vegyes tulajdonú és vegyes működtetési" iskolák megítélése: a lehetőségek közül a megkérdezettek egyötöde tartaná ezt helyesnek. Érdekes megfigyelni, hogy ezt a variációt az átlagosnál kevésbé tudják elfogadni azok, akiknek az iskolájában jelenleg is napirenden van ez a kérdés: azok, akiknek az iskolája ténylegesen is szembekerült már ezzel a problémával.

Hitoktatás

A megkérdezett pedagógusok túlnyomó többsége (95%) szükségesnek tartja ugyan, hogy a gyermekek világnézetű neveléséből az iskola is részt vállaljon, de csaknem kétharmaduk úgy véli, hogy ez nem lehet azonos a hitoktatással. A kérdezettek egyharmada megengedné, hogy – szülői kérésre – iskolai keretek között hitoktatás folyjék.

II. TÁBLA

*„Ön melyik véleménnyel éri leginkább egyet?”
(a válaszok százalékos megoszlása)*

Az iskolának nem feladata a gyermekek világnézetű oktatása	5
Az iskolának minden gyermeket általános erkölcsi, világnézetű oktatásban kellene részesítenie	60
Az iskolának a világnézetű oktatáson túl vallásoktatásban kellene részesítenie a gyermeket, amennyiben a szülő ezt kéri	34
Az iskolának mindenkit vallásoktatásban kellene részesítenie	1

Az, hogy a pedagógusok többsége az egyházakhoz szorosan kötődő hittanoktatást nem szívesen látná az iskolai oktatás berkeiben, nem jelenti azt, hogy ne tartanák fontosnak a gyermekek számára a különféle vallások tanainak, történetének és a Biblia kulturális értékeinek megismertetését. Fontos azonban megjegyezni, hogy ezek oktatását sokan nem annyira külön tantárgyként képzelik el, hanem leginkább egy-egy tárgy (történelem, irodalom) kereteibe tartják beilleszthetőnek.

Szemerszki Mariann